

विशेष सम्पादकीय/ प्रकाशकीय

हाम्रो रजत यात्रा

वि.सं. २०५२ साल मंसिर १ गतेबाट श्री अन्तु प्रकाशन प्रा.(लि.) बिर्तामोडद्वारा प्रकाशित पूर्वाञ्चल दैनिकले आजदेखि २५ वर्ष अर्थात् रजत वर्ष टेकेको छ । कैयौं असहज परिस्थितिलाई सहज बनाउँदै पूर्वाञ्चलले रजत यात्रा तय गरेको हो । भाषाका अग्रज तथा क्रियाशील सञ्चारकर्मीहरूसँगै यहाँका अगुवा एवम् सचेत नागरिकहरूको अग्रसरतामा प्रारम्भ भएको पूर्वाञ्चल दैनिकले यसबीच अनेक आरोह-अवरोह व्यहारेको हाम्रो पाठक, शुभेच्छुक लगायत सबैलाई अनुभूत भएकै छ । अर्भ सञ्चार क्षेत्रको तत्कालीन अवस्थामा दैनिक समाचारपत्र प्रकाशन गर्ने काम स्वयम्मा 'फलाको चिउरा चपाउनु' सरह नै थियो । अनि पनि हाम्रा आदरणीय अग्रजहरूको आँट, एकता, सेवा र समर्पणले 'तैं चिता म पुन्याउँछु' भन्ने भनाइलाई पुष्टि गर्‍यो । यस अर्थमा पनि यसका संस्थापक परिवारप्रति हामी सदा अनुग्रहित छौं र श्रद्धा प्रकट गर्दछौं ।

स्थापनाको २४ वर्ष पार गरिसक्दा देशमा अत्यन्त ठूलो परिवर्तन आइसकेको छ । राजनीतिक व्यवस्था र पद्धतिमा भएको परिवर्तनले सञ्चारकर्म सहज, सरल र सुगम भएको पनि मानिन्छ । राज्यको 'चौथो अङ्ग' भनिने सञ्चार क्षेत्रमा विद्युतीय माध्यमहरू बढी प्रभावोत्पादक मानिन्छन् पनि । तर, छापामाध्यमको महत्त्व र विशिष्टता ज्यूँका त्यूँ छ । लेटर प्रेसबाट शुरु भएको हाम्रो यात्रा आज अत्याधुनिक प्रविधिसहित स्वस्थ प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने अवस्थामा पुगेको छ । उमेर, वैश, जोश र जाँगरले पो हुने क्रममा रहेको हाम्रो यात्रालाई अविरोध बनाउन यहाँहरूको निश्चल प्रेम, सद्भाव र हार्दिक सहयोगको अझै खाँचो छ ।

सूचना प्राप्त गर्न पाउने जनताको नैसर्गिक अधिकार हो । यस्तो अधिकार सिवधानद्वारा निर्दिष्ट गरिएको पनि छ । जनताको त्यस्तो अधिकारको प्रत्याभूति गराउन सञ्चारजगतको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने भएकै कारण यसलाई 'चौथो अङ्ग' भनिएको हो । तर, शासन व्यवस्थाको उच्चतम पद्धतिमा पुगेका समय अहिले दुई तिहाइको बलियो सरकारद्वारा जनाधिकार र प्रेस स्वतन्त्रतामाथि अकुश लगाउने काम भइरहेको भन्दै सर्वत्र आलोचना र टिप्पणी भइरहेको छ । सञ्चारकर्म स्वयम्मा साधना हो, जो सत्य, निष्ठा र निष्काम मानिन्छ । यसभित्र आग्रह, पूर्वाग्रह वा दुराग्रह रहनु हुन्न भन्ने हाम्रो मान्यता छ र हामी त्यही निष्ठामा साधनार्थ छौं । यो अभिष्ट पूरा गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धता थोरै पनि कमजोर हुन दिने छैनौं ।

मेची अञ्चलबाट प्रकाशित पहिलो दैनिक र मोफसलमा अफसेट प्रविधि भित्र्याउने पहिलो समाचारपत्रको गौरव बोकेको पूर्वाञ्चल दैनिकलाई यो उमेरसम्म अविच्छिन्न हिँड्न सक्ने तुल्याउन मन, वचन र कर्मले प्रत्यक्ष वा परोक्षरूपले सहयोग गर्नुहुने सबैप्रति यस पावन दिनको शुभ अवसरमा हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछौं । विगतमा अनेक उकाली-ओराली, हर्ष-पीडा, अवसर-चुनौतिहरूको सामना गरेर यो उमेरसम्म आइपुग्दा हाम्रो धीरता, आँट, हैसला र ऊर्जा अर्भ बलियो भएको छ । तसर्थ आगामी दिनमा पनि वस्तुनिष्ठ, निष्पक्ष, उत्तरदायीपूर्ण र रूपान्तरणकारी सञ्चारकर्मको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै आदरणीय पाठक, विज्ञापनदाता, सञ्चारकर्मी, शुभेच्छुकहरूको सद्भाव अर्भ बलियो हुने अपेक्षा गरेका छौं ।

सञ्चार क्षेत्रसँग जोडिएका अनेक प्रविधिहरू आज आम नेपालीले उपभोग गर्न पाइरहेका छन् । प्रविधिको द्रुततर विकासले आम जनताको इच्छा, आकांक्षा र जिज्ञासालाई अझै धारिलो बनाउँदै लागेको छ । यस्तो अवस्थाका बीच हामीसँग चुनौतिहरू पनि थुप्रै छन् । ग्रामीण क्षेत्रबाट शुरु भएको हाम्रो यात्रा अहिले पूर्वको मात्र नभएर राष्ट्रकै प्रतिनिधि बन्ने अवस्थामा छ भन्न पाउँदा हामी स्वयम् गौरवको अनुभूति गर्दछौं । यो गौरवको अनुभूति गर्न ऊर्जा प्रदान गर्ने हाम्रा आदरणीय पाठक, विज्ञापनदाता, शुभेच्छुक, सहयोगी सबैमा पुनः सहृदय कृतज्ञता जाहेर गर्दछौं ।

 एकराज गिरी
प्रधान सम्पादक

 भरतलाल गिरी
प्रकाशक

 टोरुप प्रसाई
अध्यक्ष

विश्वकर्मा समाजद्वारा खानेपानीको व्यवस्था

भाषा, कात्तिक ३०। सरकारको पूर्व निर्धारित पर्यटन भ्रमण वर्ष २०२० मनाउने तयारी गरिरहेका बेला धार्मिक तथा पर्यटकीयस्थल सताक्षीधाममा आयोजित धार्मिक महोत्सव एवम् १०८ कुण्डिय कोटिहोममा सहभागिता जनाउनेको संख्या दिन प्रतिदिन बढ्दै छ ।

कात्तिक २७ गतेदेखि मंसिर ९ गतेसम्म हुने धार्मिक महोत्सवमा नेपालसहित विभिन्न देशका नेपाली भाषीले धामको अवलोकन गर्दै महोत्सवमा सहभागिता

जनाएका छन् ।

महोत्सवमा नेपाल, भारत, सिंगापुर, अमेरिका, जर्मन, मालदिम्स, अफ्रिका, भुटान, बर्मा, लगायतका देशबाट समेत हिन्दू धर्मावलम्बी ठूलो संख्यामा सहभागी हुने आयोजक समितिका अध्यक्ष तथा जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख सोम पोर्तेलले जानकारी दिए ।

अध्यक्ष पोर्तेलले नेपालका कम्तीमा ५ लाख र विदेशका २० हजार पर्यटकले

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

पूर्वाञ्चल २५ वर्षमा

प्रधानमन्त्री, सरकारका विभिन्न निकाय, राजनीतिक दल, संघसंस्थाबाट बधाई तथा शुभकामना

पूर्वाञ्चल दैनिक पत्रिका प्रकाशनको २५वर्षमा प्रवेश गरेको छ । भाषाको बिर्तामोड-१मा मुख्य कार्यालय रही श्री अन्तु प्रकाशन प्रा.लि.द्वारा प्रकाशन हुँदै आएको पूर्वाञ्चल दैनिक आज मंसिर १ गते २४ वर्ष पूरा गरी २५ वर्षमा प्रवेश गरेको हो । मोफसलमा पहिलोपटक अफसेट प्रविधि भित्र्याउन सफल पूर्वाञ्चल दैनिक प्रेस काउन्सिल नेपालद्वारा 'क' श्रेणीमा वर्गीकृत पत्रिका हो । संस्थाका अध्यक्ष टोरुप प्रसाई, प्रकाशक भरतलाल गिरी र प्रधान सम्पादक एकराज गिरीले पूर्वाञ्चल रजत वर्ष प्रवेशको पूर्व सन्ध्यामा विज्ञापित जारी गरी मंसिर महिनामा विशेष कार्यक्रमका साथ रजत महोत्सव मनाउने जानकारी गराएका छन् । प्रदेश-१का विभिन्न जिल्ला तथा भारतको केही स्थानमा प्रत्यक्ष वित्री वितरण हुँदै आएको पूर्वाञ्चल दैनिकले प्रविधिको विकाससँगै purwanchaldaily.com नामक अनलाइन पोर्टलमार्फत विश्वभरका पाठकमाभ आफ्नो पहुँच कायम गर्न सफल भएको छ । यसमार्फत ताजा अपडेट र रंगीन ई-पेपर मोवाइलबाटै पढ्न पाठकलाई सहज भएको छ । यस अवसरमा पूर्वाञ्चलले प्रकाशन गर्ने विशेषांक पनि सोही कार्यक्रममा विमोचन गर्ने व्यवस्थापक चन्द्रकान्त ढकालले जानकारी दिए ।

बिर्तामोड, कात्तिक ३०। पूर्वाञ्चल दैनिक पत्रिका प्रकाशनको २५ वर्ष प्रवेशको अवसरमा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीसहित सरकारका विभिन्न निकाय, राजनीतिक दल एवम् संघसंस्थाले बधाई तथा शुभकामना दिएका छन् । प्रधानमन्त्री ओलीले सन्देशमा भनेका छन्- 'मोफसलमा दैनिक पत्रिका सञ्चालन गर्नु चुनौतिपूर्ण काम थियो । त्यसबेला आर्थिक रूपले मोफसलमा दैनिक पत्रिकालाई निरन्तरता दिन निक्कै कठिन थियो । तर, पूर्वाञ्चल दैनिकले यो चुनौति सहजै पार गर्दै २५ वर्षको यात्रा तय गरेको छ ।' 'यसका लागि पत्रिकाका प्रकाशक, सम्पादकीय टिम, कर्मचारी तथा सम्पूर्ण पाठकवर्गहरूलाई हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु'- प्रधानमन्त्रीले भनेका छन् ।

पत्रकारितालाई समाजको ऐनाको रूपमा चित्रण गरिएको र यसले समाजको वास्तविकतालाई उजागर गर्दै समाज परिवर्तनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको भन्दै प्रधानमन्त्री ओलीले रजत वर्षको अवसरमा शुभकामना दिएका हुन् । २०५२ सालबाट आफ्नो प्रकाशनको यात्रा शुरु गरेको पूर्वाञ्चल दैनिक २५ वर्षमा प्रवेश गरेको अवसरमा सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री गोकुलप्रसाद वास्कोटाले पत्रिकासंग आबद्ध सबै पत्रकार तथा कर्मचारीहरूलाई बधाईसहित सफलताको शुभकामना व्यक्त गरेका छन् । शुभकामना सन्देश पठाउँदै सञ्चारमन्त्री वास्कोटाले सुखी नेपाली समृद्ध नेपाल निर्माणमा नेपाल सरकार दृढताका साथ अगाडि

(बाँकी पृष्ठ २मा)

दिदीलाई कुटेर मार्ने भाइ पक्राउ

मोरङ, कात्तिक ३०। कानेपोखरी-१ होक्काबारी वस्ने आफ्नै दिदी ५५ वर्षीया सिता सोरेनलाई कुटपिट गरी हत्या गरेको अभियोगमा सोही ठाउँ वस्ने ५१ वर्षीय विजय किस्को र ३२ वर्षीय वीरेन्द्र किस्कोलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । उनीहरूले जग्गाको विषयमा बार्दविवाद भइ दिदी सीतालाई कुटपिट गर्दा गम्भीर घाइते भइ उपचारको लागि विराट नर्सिङ होम विराटनगर लिएकोमा उपचारको क्रममा उनको मृत्यु भएको थियो । प्रहरी चौकी रमाइलोबाट गएको प्रहरीको टोलीले कुटपिटमा संलग्न दुवै जनालाई पक्राउ गरेको बताइएको छ ।

दुर्घटनामा प्रहरीसहित १४ जना घाइते

इलाम, कात्तिक ३०। मेची राजमार्ग अन्तर्गत इलामको कोल्बुङमा भएको सवारी दुर्घटनामा १२ जना घाइते भएका छन् ।

मोरङको उलावारी राजघाटबाट कन्याम बसभोज खाएर फर्कदै गरेको टोली सवार बस रोड गाउँपालिका-३ कोल्बुङमा शनिवार अपराह्न ४ बजे दुर्घटनामा परेको हो । कोष ५३३८ नम्बरको बस दुर्घटना भएको हो । घाइतेको भ्रषाको वीएण्डसी अस्पतालमा उपचार भइरहेको प्रहरी चौकी हर्कटेका प्रहरी सहायक निरीक्षक अनोज शाक्यले बताए ।

स्थानीय युवाले देउसीभैलो खेलेर संकलन गरेको रकमबाट कन्याममा बसभोजको लागि आएका थिए । देउसीभैलो समूहले बसभोजको लागि इलाम को कन्याम पुगेर फर्कने क्रममा दुर्घटना भएको हो । कोष ५३३८ नम्बरको बस दुर्घटना भएको हो ।

दुर्घटनामा परी घाइते सुरज पोम्, निर्मल बराल, सन्तवहादुर लिम्बू, अनिल लिम्बू, पदम लिम्बू, रवि बस्नेत, भीम लिम्बू लगायत घाइते भएका छन् । उनीहरूलाई उपचारको लागि भाषा पठाइएको प्रहरी

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

फल्याट भाडामा

बिर्तामोडस्थित भद्रपुर रोड माछापुछै बैंक भएको घरको 1200 Sqft. क्षेत्रफल भएको तेस्रो तला कन्स्टेन्सी, इन्स्योरेन्स या वित्तीय संस्थाको लागि उपयुक्त फ्ल्याट भाडामा छ ।

सम्पर्कः ०२३-५४३२४८, ८८०८८८८८५५

अतिक्रमण गरेको भूमिमा विद्यार्थीले फहराए राष्ट्रिय भण्डा

इलाम, कात्तिक ३०। अनेरास्ववियु इलामका नेता तथा कार्यकर्ताले इलामको सन्दकपुरमा भारतद्वारा अतिक्रमित भूमिमा राष्ट्रिय भण्डा फहराउन शुक्रबार नै नेपालको राष्ट्रिय भण्डा फहराएका छन् । सन्दकपुर गाउँपालिका वडा नं. ४मा भारतले अतिक्रमण गरेको भूमिमा अनेरास्ववियु इलाम जिल्ला कमिटीका नेता तथा कार्यकर्ताले भारतीय सीमा सुरक्षा बल एसएसबीसँग प्रतिकार गरी शानिवार नेपालको राष्ट्रिय भण्डा फहराएका हुन् । अनेरास्ववियु केन्द्रीय सदस्यद्वय रवीन्द्र

सुवेदी र सन्धीभक्त शंकरको नेतृत्वमा भारतद्वारा अतिक्रमित भूमिमा नेपाली राष्ट्रिय भण्डा फहराउन शुक्रबार नै अनेरास्ववियुको टोली सन्दकपुर पुगेको सुवेदीले जानकारी दिए । टोलीमा अनेरास्ववियु इलामको नेताहरु प्रवेश पराजुली, नयन राई, मनिष लिम्बू उपा लिम्बू, विष्णव थापा, खेमसागर खनाल, दिनेश ढकाल, सुशान्त चापागाई, मुना धिताल, प्रविन सुवेदी, शेखर तिमिसिना, एमवी गुरुङ, सनम राई, विशाल कार्की,

नारायण पोख्रेल, युवा संघ नेपाल इलामको निवर्तमान अध्यक्ष अरुण बराल लगायत रहेका थिए ।

केही समय अगाडि गाउँपालिकाले निर्माण शुरु गरेको भ्यू टावरलाई निर्माण अवरुद्ध गरी भारतले कब्जा गरेको थियो । सुवेदीले भने- 'भ्यू टावरको काम अगाडि बढाउन त दिएनन्, त्यहाँ प्रवेश निषेधको बोर्ड राखेका रहेछन् भारतीय सीमा सुरक्षा बलले ।' अनेरास्ववियुका विद्यार्थीले

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

VACANCY ANNOUNCEMENT

Balmiki Education Foundation a reputed school of Eastern Nepal is looking forward to appoint teachers for the following subject/post.

S.N.	Post	Nos.	Qualification	Experience
1.	Primary Incharge	01	Masters/ Bachelor	5 yrs
2.	Class Two (Grade)	01	Bachelors	3 yrs
3.	Pre-Primary (Grade)	01	Bachelors	3 yrs
4.	Foreign Language (French)	01	Basic	
5.	ABACUS	01	Basic	
6.	Activity (Pre-primary)	01	Active and Should be able to teach Rhymes, Conversation etc.	

Applicants must have a pleasant personality and be ready to upgrade and update according to the need of the school. Command in spoken and written English is a must. If you want to build your career in the Education field than please come along with your CV and meet us in Balmiki school during school hours within 5th of Mangsir.

Balmiki Education Foundation

Birtamode-1, Jhapa (023-542820/ 9804952506)

नेपालीहरूको लागि भरपर्दो सेवा

निशान्त मोटरसाइकल पाटर्स एण्ड सर्भिसिङ सेन्टर

ROYAL ENFIELD को आधिकारिक बिक्रेता (डिलर) भएकाले ROYAL ENFIELD को सम्पूर्ण पाटर्सहरूमा १०% छुट गरिएको छ ।

7th ANNIVERSARY

सातौ वर्षमा प्रवेश गरेको सुखद उपलक्ष्यमा अटो. तीन वटा टेम्पोको सम्पूर्ण पाटर्सहरू उपलब्ध गराउँदै इन्जिनसहितको सम्पूर्ण मर्मत सेवा सुचारु गरिएको छ ।

यहाँ जुनसुकै कम्पनीको मोटोसाइकल, स्कुटर र टेम्पोको सम्पूर्ण पाटर्स पाउनुका साथै इन्जिन मर्मत पनि गरिन्छ ।

निशान्त मोटरसाइकल पाटर्स एण्ड सर्भिसिङ सेन्टर
पानीटकीको पहिलो मल्लो बायाँ साइड
निशान्त- ८३४२०८८५४/८३४८४३४९४
दण्डिया, ४८४०१६४४३ नेपाल

net.np

पूर्वाञ्चल

सम्पादकीय

स्थानीय पाठ्यक्रमको महत्त्व

भक्षा जल्लाका वलरामाड नगरपाललकाले आफुनो नगरपाललकाभलत्रका वलशलरलहलरुमा बालबाललकालाई दलैनलक वलवलरलरसंग सलननधलत वलषयवस्तुहलर, वलशेषतः आचरण, बालबाललकाको वलक्तलत्व वलकास, स्वास्थ्य, भोजन, वातावरण, यातायात र सञ्चार प्रलवलधल सम्बन्धी ज्ञान, सीप र सकारात्मक वलहार परलवर्तन गन सचेतना शलशलाको आवश्यकता महशुस गरल स्थानीय पाठ्यक्रम नलरमाण गरलेको छ । त्यसरी नै कनकाला नगरपाललका, दमक नगरपाललका लगायत दलैशुभरलका स्थानीय तहले स्थानीय पाठ्यक्रम र सो अनुरूप पुस्तक प्रकाशनको कामलाई अधल बढाडरहेका छन् । स्थानीय आवश्यकताका वलषयवस्तु त्यहाँका नागरलकको अपनत्व हुने गरल स्थानीय ज्ञान, सीप र प्रलवलधललाई समेटल वलकास गन पाठ्यक्रम नै स्थानीय पाठ्यक्रम हो । यसमा केन्द्रीय पाठ्यक्रमले समेटन नसकेका वलषयवस्तु हुनु पर्दछ । स्थानीय पाठ्यक्रमलाई शैललक वलकेन्दुरकरणको महत्वपूर्ण खुडलकलाका रूपमा पनल ललन सकलन्छ । केन्द्रबाट तय हुने पाठ्यक्रमले स्थानीय संस्कृतल, जनजीवन, भूगोल लगायतका पक्षलाई समेटन सक्दैन सम्बन्धनताका आधारमा स्थानीय पाठ्यक्रमको अवधारणा आएको हो ।

नेपालको सन्दर्भमा पाठ्यक्रम तयार पार्दा स्थानीय आवश्यकताको अवधारणालाई आत्मसात गर्नुपर्ने खाँचो छ । नेपालको सविधानको शिक्षा तथा भाषा तथा संस्कृति सम्बन्धी हकमा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँच, मातृभाषामा शिक्षा पाउने तथा मातृभाषा प्रयोग गर्ने, संस्कृतिको जीवन्तमा सहभागी हुने, भाषा, लिपी, सांस्कृतिक सम्पत्तिका र सम्पदाको संवर्धन र संरक्षण गर्ने हक हुने कुरा उल्लेख गरिएको छ । विद्यालय तह (कक्षा १२) सम्मको शिक्षाको अधिकार स्थानीय सरकार मातहत व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीयस्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रबर्द्धन र स्तरीकरण गर्ने अधिकार उल्लेख गरेको छ । शिक्षाको दीर्घकालीन सोचमा स्थानीय सीप, व्यवसाय, पेसा, स्रोतसाधनको महत्त्व र आवश्यकता पहिचान गरी विकास गर्ने पाठ्यक्रममा स्थानीय विषयवस्तुलाई स्थान दिने उल्लेख गरिएको छ ।

व्यावसायिक क्षेत्रहरू कृषि, पंढी तथा पशुपालन, उद्योग, पर्यटन, जडिबुटी, व्यापार, आयआर्जनका क्षेत्रहरू, भूगोल, इतिहास, पुरातत्व, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, सामाजिक सघ-संस्था, शान्त व्यवस्था, शिक्षा, स्वास्थ्य र सरसफाइ, योग र प्राकृतिक चिकित्सा, प्रकृति र वातावरण संरक्षण, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि, खेलकुद, कला, संगीत, स्थानीय प्रविधि आदि विषय क्षेत्रलाई समेटेि स्थानीय पाठ्यक्रम तयार पारिन्छ । फरक-फरक स्थानमा बस्ने मानिसहरूका आवश्यकता र चाहनाहरू पनि फरक फरक हुन्छन् ती विषयवस्तुलाई समेटेि स्थानीय पाठ्यक्रम मार्फत शिक्षण गर्दा समाज अनुकूल विषयवस्तुलाई पाठ्यक्रम मार्फत शिक्षण गर्न, व्यक्ति, समाज तथा स्थानीयस्तरको आवश्यकता परिपूर्ति गर्न, स्थानीय परिवेश अनुसार सञ्चालन भएका चाडपर्व, धर्म संस्कृति, जातजाति, रीतिरिवाज, कलाकौशल, स्थानीय उद्योग, प्राकृतिक स्रोत साधन, कृषि, पर्यटन, पुरातात्विक तथा धार्मिक स्थान, जडिबुटी, अध्यात्मिक शिक्षा, आयआर्जनका क्षेत्रहरूको अधिकतम उपयोग गर्न र स्थानीय सरोकारवालाहरूको सक्षमता अभिवृद्धि गर्न सकिन्छ । यति महत्त्वपूर्ण पाठ्यक्रमलाई परम्परागत रूपमा र फगत औपचारिकता मात्र पुर्‍याउन बनाइनु हुँदैन । स्थानीय समाज यस सम्बन्धमा बढी गम्भीर हुन जरुरी छ ।

कृष्णाप्रसाद ठकाल

आफ्नो राष्ट्रको
आधिकारिक
नक्सा बनाउँदा
पूर्वमा मेची
नदीको पूर्व-
उत्तरका सबै
अवस्थाको
उच्चतरीय
प्राविधिक
टोलीबाट
अध्ययन भ्रमण
गरी आवश्यक
सम्पूर्ण तथ्यहरु
संकलन गर्ने र
त्यसैगरी
पश्चिम-उत्तरी
सीमा
निर्णयधुरासम्म
पुन्याघर छुटाउन
नमिल्ने सबै
तथ्यहरुलाई
समेटेर निर्माण
गर्नु अत्यन्त
जरुरी छ ।

लिपुलेक लिपियाधुरा
लकै सरहदभिन्नको भाग हो

मार्च ४, १९८६ मा ब्रिटिश इण्डियाले गराएको सुगौली सन्धिपको धारा ५ अनुसार नेपालका राजा र उनका उत्तराधिकारीहरूले कालीदेखि पश्चिमका प्रदेश र लुङ्गाका निवासीहरूसँग भविष्यमा पनि कुनै सम्बन्ध राख्न पाउने छैनन् भनेर कडाइका साथ नेपाललाई महाकाली पश्चिमतिर हेर्न समेत नपाउने गरी बन्दैजान्नाएको छ । नेपालले अंग्रेजसँग गर्नुपरेको यो अपमानजनक सन्धिको तुलना जर्मनले वर्षायो सिन्धिया व्यथोर्नुपरेको अपमानजनक सन्धिसँग गर्न सकिन्छ ।

जर्मनलाई सन्धिका धाराहरुबारेमा छलफल गर्ने मौका नर्दिई हस्ताक्षर गर्ने बाध्य गराइएको थियो। त्यसैपरी नेपाललाई पनि यो सन्धिपत्रबारे छलफल गर्ने मौका नर्दिई स्वीकृत दिन बाध्य गराइएको थियो। वर्षासँग जर्मनमाथि लादिएँ छैँ सुगौली सन्धि पनि नेपालमाथि लादिएँको कुरामा दुईमत छैन। ठाउँ सन्धिका धाराहरु बेस्ला-बेस्ले भए पनि सन्धि गराउने हुँदा उसैँ थियो। युद्ध नेपालले हारेको थियो। तर, नेपालीको शान र इज्जत भने कम भएको छानिनथ्यो। सुगौली सन्धि भएको निकैपछि ब्रिटिश इण्डियाका गवर्नर जनरल लर्ड डलहौजीले स्पष्टताका साथ भनेका थिएँ- नेपाल भारतीय राज्यको तुलनामा एक पूर्ण स्वतन्त्र बिदेशी राज्य हो, जो न हाम्रो Tributary हो, न कुनै रूपले हाम्रो Sub-ordinate हो।

सुगौली सन्धिपछि लिम्पियाधुराबाट बगेको नदीलाई काली नदी भनेर ब्रिटिश ईण्डियाले बनाएका नक्साहरूबाट धेरै ठाउँमा पुष्टि गरेको छ। जस्तो १ फेब्रुअरी १८२७ मा प्रकाशित १ इन्च ब्यार ४ माइलको 'गढवाल कुमाउ' नामक नक्सामा लिम्पियाधुराबाट उद्गम भएको नदीलाई 'कालीनदी' भनी लेखिएको छ। अन्य प्रकाशित नक्सामा पनि काली नदीको उद्गम लिम्पियाधुरा नै देखाएर नदी पूर्वका कुटी, नावी, गुञ्जी, कालापानी, नाभिडाङ, त्रिपुरेक आदि नेपालभित्रका भनेर उल्लेख गरिएको पाइन्छ। मसिनो तवरबाट सबै प्रमाणहरू संकलन गर्न हो भने नेपाललाई दाबी प्रस्तुतीमा धेरै मेहनत पनि गर्नुपर्ने देखिँदैन।

हाल भारतद्वारा प्रकाशित नक्सामा काली नदी यथास्थानमै देखाए पनि नदीको नाम भने लेखिएको देखिंदैन, बरु सानो खोलासीलाई काटीग्राफिक चिन्हद्वारा सीमाना नदी भनेर पूरा नेपालको क्षेत्र भारततर्फ देखाउने प्रयास गरिएको। यो अभियान सफल भएमा सुगौली सन्धिचा बखत एक तिहाई भू-भाग हडपेको इण्डियालाई नेपालको ३६२ वर्गकिलोमिटर भू-भाग, पुनः फाँट्दा हुने देखिन्छ। र, यो मार्ग अनुमान लगाए भैं सहज भने छैन, नेपालमा यसको जनस्तरबाटै चर्को रुपबाट चोटपि बिरोध हुने थालिसकेको छ।

भारतले अहिले नयाँ नक्सा बनाएर जतातै फिजाउनको तात्पर्यमा नेपालले बनाएको नक्सामा दुईटापूर्ण तरिकाले लालुपानी क्षेत्र छडिएर निर्माण भएकोले पनि हुनसक्ला। फेरि, फिजाउनको छोटो मार्ग भारतलाई आफ्नो फक्कामा तथा कच्चापदार्थ सस्तो दुवानीमा चीनमा पुर्‍याउन र चीनलाई पनि आफ्ना उत्पादित सामग्री ठूलो भारतीय बजारमा सस्तो दुवानीमा सेकेसम्म धेरै परिमाणमा पुर्‍याउन सहज हुने अनुमान गरिएका हुनसक्छ। कालापानी लिपुलेखको छोटो मार्ग प्रयोग गर्नु पाउँदा हुने देशको दुवानी खर्च बचत भई व्यापारिक नाफा हुने देखिन्छ।

हाल चीन र भारतबीच हवाई मार्ग र जलमार्गबाट हुने व्यापार खर्चा लु छन । त्यसैले व्यापार सहज बनाउन लिपुलेक मार्ग प्राप्तिको आधार बन्नसक्ला कि ? भनेर भारतले कुरा बढाउनका निम्ति स्वार्थवश नयाँ नक्सा प्रकाशित गरेको पनि हुनसक्छ ।

नेपाल-भारत धार्मिक र सांस्कृतिक दृष्टिकोणबाट असाध्यै नजिक भएका र हुनुपर्ने प्रकृतिका मुलुक भएकाले यसको महत्त्वलाई जोगाउनु आवश्यक छ । यसका निम्ति सर्वप्रथम भारतले सही जस्तो छ कि ! हाले प्रकाशन गरेको नयाँ नक्सामा नेपालको लिच्छिवपुरासम्मको कालापानी-लिपुलेक क्षेत्र आफ्नो भूमिमा मिसाउन खोजेका कारणबाट नै हामी दुई देशबीचको सुमधुर सम्बन्धमा चिसोपना आउन खोजेको हो । यसले परिस्थिति भयावह बन्न सक्छ, भन्ने यथार्थतालाई भारतले हृदयंगम गर्दै पौराणिककालदेखिको आपसी मित्रतालाई सम्भ्रदैवत र मनन गर्दै नयाँ नक्सामा नेपालको पश्चिमी भू-भाग संशोधन गरी नेपाल र इतिहासकालीन सुगौली सन्धिचो भागान समेतलाई सम्मान हुनेगरी अघि बढ्ने वातावरण बनाउनुपर्छ । वर्तमान

बिश्वाल भारत निर्माणमा तत्कालीन ब्रिटिशकालीन इष्ट इण्डिया कम्पनी सरकारको देन रहेको कुरा बिर्सनु हुँदैन। बिभिन्न स्वतन्त्रता संग्रामहरुमा नेपालीहरुले दिएका योगदान र सहदाहरुका बारेमा शांत विचारबाट सोच्नु नेपाली पनि बिर्सनु हुँदैन। गलत सल्लाहको भरमा परेर विविध अस्मभन्धारीका कारण २०७२ को भारतीय-नाकाबन्दीको असरले परेको खाडल जस्तो नेपाल-भारत सम्बन्धको अडलाई फेरि बेवाहल र विध्वंस हुन दिनु हुँदैन।

२६ सेप्टेम्बर १७४४ मा नुवाकोट बिजय गरे पश्चात थालनी भएको नेपालको एकीकरण अभियान सुगौली सन्धिको हस्ताक्षर

पछि पूर्णरूपमा रोकियो । सन्धिको बुँदामा उल्लेख भए अनुसार नेपालले आफ्नो मन बाँधेर चट्टान जस्तो अडिग भएर बस्यो, महाकाली पश्चिम हेर्ने मनसाय कहिल्यै राखेको देखिँदैन भने छिक्की भित्र राट्टाले पनि बरालानि खोज्नु राम्रो होइन, कतै यी अनेक कारणाबाट नेपालको अडान धर्मगर्न गयो भने, त्यो अनिष्टको दोष भारतलाई नै पर्न सक्छ । त्यसकारण दुवैधरीले सोच बिचार पुर्‍याएर आफ्नो तोकिएको सीमामै अडान अनिवार्य छ । सन् १९०५ मा बिशालकाय रूस र सानो मुलुक जापानबीच भएको युद्धमा रूसले नारामोस्को पराजय ब्यहोर्नुपरेको थियो, यो दृष्टान्त पनि भुल्न हुँदैन ।

नेपाल-भारत दुवै देशको परराष्ट्र सचिवस्तरीय संयन्त्रलाई जागृक बनाएर हुनसक्छ वा उच्चस्तरीय राजनीतिक प्रक्रियाद्वारा घनिभूत कूटनीतिक प्रक्रियाले वार्ता गरेर हुनसक्छ, पुराना नक्सा र दस्तावेजका आधारहरूलाई केलाउँदै दुवै देशको हीतमा समानाधिकार उपायहरू खोजिनुपर्छ । नेपालले आफ्नो ७७ जिल्ला र ७ प्रदेशको प्रष्ट रूपमा सीमाको रिएरको स्पष्ट नक्सा निर्माण

गर्न आवश्यक छ। साथै आफ्नो राष्ट्रको आधिकारिक नक्सा बनाउँदा पूर्वमा मेची नदीको पूर्व-उत्तरका सबै अवस्थायो उच्चस्तरको प्राविधिक टोलीबाट अध्ययन भ्रमण गर्नु आवश्यक सम्पूर्ण तथ्यहरू संकलन गर्ने र त्यसैगरी परिश्रम-उत्ती सीमा लिमियाधुरासम्म पुचाएर छुटान नमिल्ने सबै तथ्यहरूलाई समेटेर निर्माण गर्नु अत्यन्त जरुरी छ। यसरी दुई छिमेकी र अरुल मित्र राष्ट्र नेपाल र भारतबीचको आपसी सम्बन्ध र भाइचारा निरन्तर सुदृढ र स्थायी गराउन आपसी वार्ता, विश्वास र समझदारीमा सबै कहीनो कस नै अन्तिमलाई प्रगाढ र बिश्वस्त बनाउनु पर्छ, यसैमा सहयोगको भलाई छ।

कालापानी-लिपुलेकको सीमा विवाद कसरी भयो ?

દેવેશ મજા

तत्कालीन जम्मू-कश्मीर राज्यको विभाजनपछि लद्दाखसहित को नयाँ राज्यबारे आन्तरिक राजनीतिक व्यवस्थापनका लागि भारतद्वारा जारी गरिएको नक्साबाट नेपाल दरिगत भएको छ । लिपुलेख भन्ज्याङलाई भारतीय भूमिमा देखाइएको विषयबाट आक्रोशित विभिन्न विद्यार्थी संगठनहरूले सन्को नाराजगीसहित तिरोध प्रदर्शन गरेका छन् । सामाजिक सञ्जालमा पोषिएको रिस थामी नसक्नु भएको छ । कतिपयलाई यो मुद्दा हालै हुनु लागेको उपनिर्वाचनमा कडा राष्ट्रवादी देखाउने राम्रो अवसर जुटाइएको छ । लिपुलेख ला (तिब्बतको भाषामा भन्ज्याङलाई 'ला' भनिन्छ) या लिपुलेख भन्ज्याङ (लिपुलेख दर्रा) भारतको उत्तराखण्ड राज्यको कुमाउँ, गढवाल क्षेत्रलाई तिब्बतको तत्कालीन (पुरै) शहरसँग जोडिन्छ ।

प्राचीनकालदेखि व्यापारी र तीर्थयात्रीहरूका लागि कैलाश मानसरोवर, सिंगारु तथा ल्हासा जान सज्ज मार्ग भएकाले यो व्यापार, पर्यटन र तीर्थाटनका दृष्टिले निकै महत्त्वपूर्ण विन्दु मानिन्छ । नेपालको लागि पीडादायी रहँदै आएको कलुषलेक विवाद तात्कालीन ब्रिटिस इण्डिया र नेपालबिच दुई सय वर्षअघि भएको सुगौली सन्धिचो अस्पष्टताबाट उज्जेको हो । सुगौली सन्धि, इस्ट इण्डिया कम्पनी र तत्कालीन नेपालको राजाबीच भएको सन्धि हो । जुन सन् १८१४/०१६ का बीच ब्रिटिस इण्डिया युद्धपछि अस्तित्वमा ल्याइएको थियो । उक्त सन्धि माथि र दिसम्बर १८१५ मा नेपालको तर्फबाट राजगुरु गजराज मिश्र र कम्पनीको तर्फबाट लेफ्टिनेन्ट कर्ल पेरिस बेइशाद्वारा हस्ताक्षर भएर ४ मार्च १८१६ मा राजगुरुकोसँगका चन्द्र शेरखुरा उपाध्याय र ब्रिटिस जनरल डेविड आक्सलेहोनाइका मन्त्र शिवपुरमा आदान प्रदान भयो ।

यस अनुसार नेपालको केही भू-भाग ब्रिटिश भारतमा सामेल हुने, काठमाडौंमा एउटा ब्रिटिश प्रतिनिधिको नियुक्ति र ब्रिटेनको सैन्य सेवामा गोर्खाहरुको भर्ती गर्ने अनुमति दिनुका साथै नेपालले

आफ्नो सरकारी सेवामा कुनै पनि अमेरिकी या युरोपीय कर्मचारीको नियुक्तिका लागि ब्रिटिससँग पूर्व अनुमति लिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको थियो ।

इस्ट इण्डिया कम्पनी र तत्कालीन राजाबीच भएको नौ बुँदे सन्धिको बुँदा नम्बर ३ र ५ अनुसार नेपालको पश्चिमी सीमाना काली नदी भनेर तोकिएको छ । तर, उक्त नदीको मुहानभित्र उल्लेख गरिएको छैन । लिपुलेक वा लिपुलेकको पश्चिम, हाल भारतमा पर्ने भनिएको लिपिप्याधुरा वा कालापानीभन्दा केही तल पर्ने काली मन्दिरसम्म कुनैलाई काली नदीको मुहान मान्ने भन्नेमा भिन्नाभिन्ने धारणा छन् । नदीको सबैभन्दा ठूलो र लामो स्वरूप जहाँबाट निस्कन्छ त्यसलाई नै मुहान मान्नुपर्ने कालो कतिपय नेपाली इतिहासविद् तथा सीमाविद्हरु लिपिप्याधुरातिरको भाग पनि नेपालमै पर्ने तर्क गर्छन् । तर, नेपाल सरकार स्वयम्से लिपिप्याधुरापट्टिको भण्डै दुई सय वर्ग किलोमिटरको भू-भागमाथिको दाबी देखाउनुका साथै परित्याग गरिसकेको सरकारी दस्तावेजहरूले डोकाउँछन् ।

त्यस्तै बुँदा नम्बर ४ बमोजिम नेपालले मुआब्जा स्वरूप वार्षिक दुई लाख रुपैयाँ पाउने पनि तय भएको थियो । पछि तराई क्षेत्रका केही भागहरू सन् १९४९ दिसम्बरमा नेपाललाई फर्काइयो र यसका साथै मुआब्जाको रूपमा दुई लाख रुपैयाँ पाउने व्यवस्थालाई समाप्त पारिएको थियो । सन् १९५४ मा तत्कालीन ब्रिटिश इण्डियामा भएको सैन्य विद्रोहलाई दबाउन नेपालले दिएको सहयोग बापत पुनः यस क्षेत्रका केही भागहरू (बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर) सन् १९६० मा नेपाललाई फर्काइयो । सन्धिचक्र वैधानिका युद्ध बुँदा नम्बर ९ अनुसार सोको अनुमोदन तत्कालीन राजा गीर्वाण युद्धक्रममा शाहदारा हनुमन्मा त्यसको कुनै अभिलेख निर्णायक रूप स्वरूप छैन ।

सन्धिमा राष्ट्रको सीमाकन स्पष्ट नभएकोले आज पनि विवाद कायम छ । कालापानी र सुस्ता क्षेत्रमा रहेको विवादका कारण नेपाल र भारतले अहिलेसम्म दुवै पक्षलाई मान्य हुने नक्सा तयार पार्न सकेका छैनन् । परराष्ट्र सचिव स्तरमा कालापानीसहितका सीमा विवाद सुल्झाउने सहमति तत्कालीन

भारतीय विदेशमन्त्री स्व. सुभा स्वराज र प्रधानमन्त्री नेरन्द्र मोदीको नेपाल भ्रमण गर्दा पनि भएको थियो । तर, यसको टुंगो लाग्नुपूर्व दिल्ली र बेइजिङले लिपुलेकलाई द्विपक्षीय रूपमा व्यवहार गरेपछि फेरि विवाद उत्पन्न भयो । यसरी हेर्दा उत्पन्न छिमेकी चीनले पनि लिपुलेक बारेको भारतीय दाबीलाई अप्रत्यक्ष रूपमा स्वीकारेको देखिन्छ । यसै क्रममा नेपाल र भारतले औपचारिक रूपमा आफ्नो दृष्टिकोण स्पष्ट पारेका छन् । नेपालले कुनै नक्शालाई अस्वीकार गरेको छ भने भारतीयले नक्सामा मौनै नौलो कुरा नभएको बताएका छन् ।

भारतीय विदेश मन्त्रालयका प्रवक्ताले नयाँ नक्सामा आफूहरूले नेपालसँगको सीमानामा कुनै पुनरावलोकन नगरेको

दाबी गरेको छ। नेपालसँगको सीमा विवादमा अहिले कायम रहेको संयन्त्रले समाधानको लागि कागज गरिरहेको छ' - प्रवक्ता रविन्द्र कुमारले भन्नुका छन्। भारतले नेपालसँगको सीमा विवाद वातावरण तथा सहभागीको माध्यमबाट समाधान गर्न सकिने विश्वास लिएको बताएका छन्। त्यसैले नेपालको परराष्ट्र मन्त्रालयले विज्ञप्ति मार्फत यस बाबत ध्यानाकर्षण भएको बताउँदै उक्त भाग नेपालको अभिन्न अङ्ग रहेको दाबी गरेको छ।

सीमा सम्बन्धी विवादहरूको समाधान गर्न सन् २०१४ मा गठित नेपाल-भारत संयुक्त सीमा कार्यदलको छैटौँ बैठक माफिनाथपुर माझे देहरादुनमा भएको थियो। तर, सो कार्यदललाई सुस्त र कालापानीको सीमांकन गर्ने विवाद नभएका ठाउँहरूमा मात्र संयुक्त इरहेको छ। लिपुलेक र कालापानी राखेको भनेर विरोध भइरहेका बेलामै पनि नेपालको उत्तरी सिमानामा भएको छ। सरकारको एक अध्ययनले नेपालको संखुवासभा, रसुवा र सीमा क्षेत्रको भुभाग मिचेको हो। यो विवाद नौलो विषय होइन। सन् १९७१ माओत्सेडुङ र चाउ एनलाईसँगको नेपालको अधिकांश क्षेत्र राखेको निर्णय माओले दक्षिण मोहडा नेपालको

र उत्तरपट्टि चीनको हुनुपर्ने सुभाएका थिए। त्यतिबेला गठित सीमा निर्धारण आयोगले त्यसै अनुसार सगरमाथाको भागबण्डा गरेपछि राजा महेन्द्रको पालामा सीमा सन्धिमा हस्ताक्षर भयो र यसरी सगरमाथा (तिब्बती भाषामा यसको नाम चोमोलुङ्गमा हो) को चुचुरोमा चीनको पनि बराबर हक कायम भएको छ।

यसैगरी पूर्वी नेपालको चीनसँग निर्धारित उत्तरी सीमाना हिमश्रृंखलाको 'वाटरशेड' हो । कञ्चनजङ्घादेखि मकालु, ल्होत्से सगरमाथाहुँदै गौरीशंकर र लाङटाङसम्मका हिमश्रृंखलाका सबभन्दा उच्चतम बिन्दुभन्दा धेरै भन्दा दुई मुलुकको सीमा जनाउँछ । लाङटाङबाट त्रिशूली नदी पारीको गुरुङ हिमाल आधा कोटैपछि हिमश्रृंखला सीमानाको रूपमा नरही नेपाल पस्दछ र त्यसभन्दा पश्चिमका हिमालहरू मनास्लु, अन्नपूर्ण, धौलागिरि इत्यादि पूरै नेपालभित्र पर्दछन् । प्रत्येक मुलुकले आफ्नो दाबी र सुविधा अनुसार देशको नक्सा प्रकाशित गर्ने गर्दछन् । भारतले पाकिस्तान प्रशासित कश्मीरलाई आफ्नो भुभाग देखाउँछ भने पाकिस्तानले आफ्नो ।

यसैगरी भारतको लद्दाख क्षेत्रमा पर्ने अक्साई चीन, काराकोरम र अरुणाचल प्रदेशलाई चीनले आफ्नो भूगोलमा देखाएको छ भने भारतीय नक्शामा पनि सो क्षेत्र देखिन्छै छ। तर, यही विषयमा बेइजिङ, दिल्ली अथवा इस्लामावाद तरंगित भइरहेको देखिंदैन। सीमाकाणको दाबी तथ्यगत आधारमा परस्परको सहमतिलाबाट टुंगिने विषय हो। र, अन्ततः यस बाहेक अन्य बाटो भएर निकर्वाँल सम्भव पनि छैन। जुनवाी प्रयोजनका लागि गरिने उम प्रदर्शन, पुतला दहन र घृणाको राजनीतिले क्षाणिक तुष्टीकरण मात्रै गर्ने छ। पूर्वमा मेची र पश्चिममा महाकाली नदीलाई नेपाल-भारत बीचको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा मानिएको छ। तर, नदीको बग्ने धार प्रायः परिवर्तन भइरहने हुँदा उपत्यका हुने गरेको सीमा विवादको आरोप प्रत्यारोप अन्त्य गर्न यसको स्थायी समाधान गर्न आवश्यक छ। त्यस्को लागि सुगौली सन्धि काखलाखण्डा दुवै पक्षबीच स्वीकृत नकसालाई आधार मान्दै पारस्परिक हितलाई ध्यानमा राखेर कुटनीतिक माध्यमबाट निर्णय गर्दा उपयुक्त हुन्छ। *खगराख*

मिलने साथी भेटनुका साथै प्रेम र मित्रताको बन्धन काँसलो हुन्छ ।
कम (क. गे. गो. सा. सि. सु. से. सो. दा) -
 काकम् चाँपबाट फुसंद पाइन्छ । व्यवसायले मनगरे आम्दानी दिलाउनेछ । विभिन्न सहयोग र उपहार हलाली हुनेछ ।
मीन (दि. द. थ. मक. अ. दे. दो. च. वि) -
 अतिथिका रूपमा जानसम्मान प्राप्त होला । टाढिका साथीभाइसँग भेटघाट हुनेछ ।

स्वर्ण महोत्सवमा हाजिरी जवाफ

कनकाई, कात्तिक ३०। कनकाई नगरपालिका-अस्थित दुर्गापुर बजारको स्वर्ण महोत्सव वर्षको अवसरमा कनकाई नगर अन्तर मावि स्तरीय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ ।

कनकाई नगरपालिकाभित्रका ११ वटा सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूको सहभागिता रहेको सो प्रतियोगितामा विद्वेदय अंग्रेजी मावि प्रथम, कनकाई मावि द्वितीय, भकुटी मावि तृतीय र हरिकुल नमूना मावि सान्त्वना भएका थिए । प्रथम, द्वितीय, तृतीय र सान्त्वना हुने विद्यार्थीहरूलाई क्रमशः नगद तीन हजार, दुई हजार, एक हजार र पाँच सय रुपैयाँसहित ट्रफी तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको थियो । नगद पुरस्कार ई-भिलेज केन्द्रका प्रबन्धक अमृत योडहाडले आफ्नो दिवंगत आमा पालहाडमा योडहाडको स्मृतिमा प्रायोजन गरेका थिए ।

प्रतियोगितामा नवयुग शिक्षा निकेतन, फक्ताडलुङ एजुकेसन फाउण्डेशन, चम्पापुर मावि, आदर्श विद्या मन्दिर मावि, पशुपति अंग्रेजी मावि, भूपा मेरिगोल्ड र दिव्यरत्न माविले सहभागिता जनाएका थिए ।

बजार व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष देवीप्रसाद भट्टराईको अध्यक्षता तथा कनकाई नगर प्रमुख राजेन्द्रकुमार पोखरेलको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा वडाध्यक्ष लीलाबहादुर कन्दुवालले स्वागत गरेका थिए । कार्यक्रमको सञ्चालन मनोजकुमार थापा र लक्ष्मी अधिकारीले गरेका थिए ।

पण्डित तिम्सिनाको ‘भक्तिरस’ सार्वजनिक

बुधबारे, कात्तिक ३०। पण्डित लक्ष्मी तिम्सिनाले श्रीमद्भागवत महापुराण भक्तिरस नेपाली भाषामा अनुवाद गरेका छन् ।

भूपा बुद्धशान्ति-१का पण्डित तिम्सिनाले श्रीमद्भागवत महापुराण भक्तिरस नेपाली भाषा टीका नामक पुस्तक प्रकाशन गरेका हुन् ।

धार्मिक व्यक्तित्व पं. बालकृष्ण चापागाँईको सभापतित्व तथा पूर्वीय दर्शनका ज्ञाता, टीकाप्रसाद भट्टराईको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा सो पुस्तकको विमोचन गरिएको हो ।

कार्यक्रममा धार्मिक व्यक्तित्व नन्दकुमार तिम्सिनाले पुस्तक र लेखकका बारेमा चर्चा गरेका थिए भने प्रमुख अतिथि भट्टराई, अतिथिहरु बुद्धशान्ति-१ नम्बर वडाका वडा सदस्य टीका धिमाल, पूर्वेली साप्ताहिकका सम्पादक अनिल वाग्ले लगायतले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

लेखककी श्रीमती प्रतीक्षा भट्टराई तिम्सिनाले स्वागत गरेको कार्यक्रमको सञ्चालन मोहन तिम्सिनाले गरेका थिए । एक सय ६२ पृष्ठको सो पुस्तकमा सरल नेपाली भाषाको प्रयोग गरिएको छ ।

रोमान्टिक अवतारमा पल र पूजा

‘मेरो एउटा साथी छ’, ‘प्रेमगीत’ जस्तो यादगार फिल्म पस्किसकेका निर्देशक सुदर्शन थापाको हरेक फिल्मको दर्शकमा व्यग्र प्रतिक्रिया रहने गर्दछ ।

फिल्म ‘सम्हालिन्छ कहिले मन’ को छायांकनपछि गएको डेढ महिनादेखि उनी अभिनेता पल शाह र अभिनेत्री पूजा शर्मालाई लिएर फागुन २३ गतेबाट प्रदर्शनमा आउने फिल्म

सीमा क्षेत्रमा २६५ निगरानी चौकी आवश्यक

नारायण हुंगाना

भूपा, कात्तिक ३०। नेपालसँग सीमा जोडिएको क्षेत्रमा अर्भ आवश्यक मात्रामा ‘सीमा निगरानी चौकी’ स्थापना गर्न सकिएको छैन । सीमाको सुरक्षाको जिम्मा पाएको सशस्त्र प्रहरीले स्रोतसाधन अभावले सीमित क्षेत्रमा मात्रै सुरक्षा चौकी स्थापना गरेको छ । अहिले स्थापना भएका सीमा निगरानी चौकीभन्दा दोब्बर बढीको आवश्यकता छ । अत्यावश्यक क्षेत्रमा समेत सशस्त्र प्रहरी पुग्न सकेको छैन ।

सीमा सुरक्षाको जिम्मा पाएको सशस्त्र प्रहरीले समेत आवश्यक मात्रामा अर्भ ‘सीमा निगरानी चौकी’ स्थापना गर्न नसकिएको स्वीकार गरेको छ । सशस्त्र प्रहरी बल नेपालले अहिलेसम्म सीमा क्षेत्रमा एक सय सात चौकी स्थापना गरेको छ । उसले गरेको अध्ययनमा न्यूनतम दुई सय ६५ स्थानमा सशस्त्रको उपस्थिति गराउनुपर्ने आवश्यकता छ ।

सशस्त्र प्रहरी बलका प्रवक्ता सशस्त्र प्रहरी नायब महानिरीक्षक सुरजकुमार श्रेष्ठले जनशक्ति साधन, स्रोत र प्रविधिलगायत कारणले चौकी स्थापना गर्नेमा समस्या देखिएको बताउँदै आफ्नै प्रयासमा भएको जनशक्तिलाई परिचालन गरेर सशस्त्रले सीमाको निगरानी बढाउँदै आएको उल्लेख गरे ।

सीमा निगरानी बढाउन सशस्त्र प्रहरीका गत वर्ष २० चौकी थप गरेको र यो वर्ष २५ थप्ने योजना छ । अहिलेसम्म मौजुदा सशस्त्र प्रहरीलाई नै परिचालन गरिरहेका छन्, अब थप प्रहरीको उपस्थिति बढाउँदा जनशक्ति, स्रोतसाधन र प्रविधि आवश्यक हुन्छ- श्रेष्ठले भने- अहिले हाम्रो औषत १८ किलोमिटरको दूरीमा एउटा चौकी छ, एक चौकीबाट अर्कोको दूरी सात किलोमिटरमा भाने योजनाका साथ दुई सय ६५ पोष्ट आवश्यक हुने भनेर पहिचान भएको छ, तब मात्रै सुरक्षा निगरानी राम्रो गर्न सक्छौं ।

उत्तरतर्फ १७ र दक्षिणतर्फ दुई सय ४८ चौकी भएमा सुरक्षा निगरानी राम्रो गर्न सकिने भन्दै श्रेष्ठले यसका लागि ठूलो जनशक्तिको आवश्यकता रहेको बताए । एउटा चौकीमा सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको नेतृत्वमा ३५ सशस्त्र प्रहरी खटिन्छन् । अहिले सीमा क्षेत्रमा भण्डै चार हजार सशस्त्र प्रहरी छन् । चौकी थप गर्न दरबन्दी नै आवश्यक हुनेछ । सबै क्षेत्रमा व्यवस्थापन गर्न थप १४ हजार सशस्त्र प्रहरी आवश्यक हुने जनाइएको छ ।

पछिल्लो समयमा लिम्पियाधुरा, लिपुलेक र कालापानीलगायत भू-भाग भारतले आफ्नो राजनीतिक नक्सामा समावेश गरेको भनेर विरोध भइरहेको छ । सो क्षेत्रमा समेत सशस्त्र प्रहरी पुग्न सकेको छैन । सशस्त्र प्रहरी ऐन २०५८ले सशस्त्रलाई सीमा सुरक्षाको जिम्मा दिएको छ । योसँगै सशस्त्र दङ्गा, विद्रोह, आतंककारी गतिवाधि नियन्त्रणसँगै भीआइपी सुरक्षा, विपद् व्यवस्थापन, राजश्व, भन्सार तथा औद्योगिकलगायत १३ वटा सुरक्षाको जिम्मा सशस्त्रको छ ।

विविध जिम्मेवारीमध्ये सीमा सुरक्षालाई प्राथमिकतामा राखेर सीमामा भइरहेका घटनाको सरकारलाई चाँडो खबर गर्ने गरेको जनाइएको छ । प्रवक्ता श्रेष्ठले सीमा विवाद अहिले मात्र नभई सन् १९६५देखि नै भइरहेको

भारत र चीनका सबै नाकामा विषादी परीक्षण उपकरण राखिने

भूपा, कात्तिक ३०। तरकारी र फलफूलमा विषादि परीक्षण गर्न सबै सीमा नाकामा उच्च प्रविधिका उपकरण राख्न लागिएको खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागले जनाएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलसहित नेपाल र भारत एवम् नेपाल र चीनको सिमानामा गरी १२ वटा नाकामा उपकरण राखिने विभागको भनाइ छ ।

सीमामा प्रयोगशाला नहुँदा अहिले टाढाका स्थानमा रहेका कृषि प्रयोगशालामा नमूना लगेर परीक्षणका निम्ति जानुपर्ने बाध्यता रहेको छ ।

विदेशबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादि परीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्न नसकेको भन्दै सरकारको आलोचना हुने गरेको छ ।

हाल भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादिको मात्रा परीक्षणको विषयलाई तत्कालका लागि सम्बोधन गर्ने गरी कृषि प्रयोगशालामा विषादि अवशेषको सामान्य चेकजाँच गरी भित्र्याउने व्यवस्था छ । यस्तो व्यवस्थाले नमूना लिएर टाढा जानुपर्ने कारण फलफूल र तरकारी छिटो सड्ने बस्तु लामो समयसम्म नाकामै अल्फिने गुनासो व्यवसायीहरूले गर्दै आएका छन् ।

प्रभावकारी तथा सहज परीक्षणको व्यवस्थाको माग

जानकारी दिँदै अहिले भारतको नक्सामै राखेको भनिएकाले मात्रै घटना सहमा आएको बताए । चीन र भारतसँग नेपालको सीमा जोडिएकोले फरक खालका चुनौति छन् । नेपाल र भारतको सीमामा खुला भएकाले जुनसुकै ठाउँबाट मान्छे, ओहोरदोहोर गर्न सक्छन् ।

बस्तु चराउनेसम्मको खुला रहेकाले यसलाई रोक्न सशस्त्र प्रहरीले सक्दैन । यसलाई अधिकतम सुरक्षा बढाउने मात्रै हो । दैनिक लाखौं मानिस ओहोरदोहोर हुने गरे पनि अभिलेखीकरण छैन । सोका कारण सीमा क्षेत्रको सुरक्षामा ठूलो चुनौति रहेको सशस्त्र प्रहरीको निष्कर्ष छ । अहिलेसम्म भारतसँग जोडिएका दक्षिणी क्षेत्रमा मात्रै सुरक्षा चौकी छ, उत्तरतर्फ छैन । यो वर्ष उत्तरतर्फ चारवटा राख्ने योजना रहेको सशस्त्र प्रहरीले जनाएको छ ।

उच्च हिमाली क्षेत्र भएकाले आवश्यक तयारी गरेर चौकी

विभिन्न क्षेत्रबाट भइरहेका बेला सरकारले नाकामै विषादि परीक्षणको व्यवस्था गर्न लागेको जनाएको हो ।

खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागका प्रवक्ता मोहनकृष्ण महर्जनका अनुसार उच्च प्रविधिका उपकरण राखेर विषादी परीक्षण गर्ने गरी खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।

भन्सारमै विषादी परीक्षण गरिनुपर्छ भन्ने जुन कुरा उठिरहेका छन् त्यसका आधारमा विभागले परीक्षण गर्न सकिने खाले उपकरण राख्ने र अनुगमन गर्ने तयारी गरिएको हो- महर्जनले भने ।

हाल ती उपकरण खरिद गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको छ । भण्डै १० करोड रुपैयाँको लागतमा खरिद गरिने यस्ता उपकरणहरूमध्ये एउटा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा राखिने छ भने नौवटा भारतीय नाकामा र दुईवटा चिनियाँ नाकामा राखिने छन् ।

त्यस्तै केन्द्रीय प्रयोगशालाको क्षमतालाई पनि बढाइने बताइएको छ । उपकरण आउँदासम्म जनशक्ति तयार पार्ने गरी तालिम समेत भइरहेको प्रवक्ता महर्जनले बताए ।

महर्जनले भने- तालिमका लागि केही साथीहरूलाई भारत पठाइएको छ । हाल जुन किसिमका विषादि हेर्न सक्ने हाम्रो अवस्था छ त्यसभन्दा थप जटिल परीक्षण गर्न सक्ने खाले तालिम उनीहरू लिइरहेका छन् ।

धेरैजसो फलफूल र तरकारी भारतीय नाका हुँदै आयात हुने भएकाले भारतीय नाकामा विषादि परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन सकिँएमा नेपालमा विषादियुक्त खानेकुरा भित्रिन निकै कम हुने वीवीसीले जनाएको छ ।

स्थापना गर्ने योजना सशस्त्र प्रहरीको छ । पहिले चौकी थप्न अर्थ मन्त्रालयको सहमतिमा मन्त्रिपरिषद्को निर्णय नै गर्नुपर्ने थियो । अहिले जिल्ला सुरक्षा समितिको निर्णयअनुसार सीमामा सशस्त्र प्रहरी खटाउन सकिने अवस्था आएकोले चौकी स्थापनामा केही सजिलो भएको जनाइएको छ ।

नेपालको दक्षिणतर्फको सीमा क्षेत्र करीव एक हजार आठ सय किलोमिटर र उत्तरतर्फ एक हजार चार सय किलोमिटरको हाराहारी रहेको जनाइएको छ । वि.सं. २०५८मा सशस्त्र प्रहरी बल स्थापना भए पनि सीमामा वि.सं. २०६३ बाट मात्रै चौकी स्थापना भएका थिए । श्रेष्ठले सीमा विवाद दुई देशको पहलमा मात्रै समाधान गर्न सकिने उल्लेख गर्दै नेपाल-भारतको संयुक्त सर्वेको काम जारी रहेकाले त्यसले समाधानका उपाय पहिल्याउन सक्ने बताएको छ ।

गरामनीमा निःशुल्क होमियोप्याथिक शिविर

विर्तामोड, कात्तिक ३०। अहमदिया संघ नेपालको आयोजनामा भूपाको गरामनीमा एक दिने निःशुल्क होमियोप्याथिक स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको छ ।

विर्तामोड-७ गरामनी खालवाडीमा भएको शिविरमा भारतको पञ्जाबबाट आएका डाक्टर महम्मद बदर अहमद साहेबले विरामीहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गरेका थिए ।

त्यस्तै अहमदिया संघ नेपालका भूपा इञ्चार्ज नासीर अहमद, इटहरी इञ्चार्ज अशोक कटौत, कर्मचारीहरु महम्मद सरीफून, वसिर आलम, सज्जात अन्सारीलगायतले शिविरमा सहयोग पुर्याएका थिए ।

शिविरमा सहभागी पाँच सयभन्दा बढीको गाठियावाद, बवासिर, पल्थरी, चर्मरोग, पाइल्स, हातखुट्टा भ्रमृभ्रमाउने, लगायतका विभिन्न रोगहरूको जाँच गर्नुका साथै विभिन्न रोगहरूको होमियोप्याथी औषधि निःशुल्क वितरण गरिएको थियो । अहमदिया संघ नेपालले काठमाडौं वीरगञ्ज, लगायतका जिल्लाहरूमा प्रत्येक वर्ष यस्ता किसिमका शिविरहरु सञ्चालन गर्दै आएको अहमदिया संघ नेपालका भूपा इञ्चार्ज नासीर अहमदले बताए । उनले संस्थाले शिक्षा, स्वास्थ्य, प्राकृतिक विपत्ति लगायतका विविध कार्य गर्दै आएको उनले बताए ।

संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय पञ्जाब, भारतमा रहेको र नेपाल लगायत विश्वका धेरै देशहरूमा पनि कार्यालय रहेको उनले बताए ।

उदहारणीय बन्दै रोडका जनप्रतिनिधिहरु

इलाम कात्तिक ३०। रोड गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु विकास निर्माणमा नागरिकसँगै सक्रिय रहेका छन् ।

इलामको तीनघरे, शान्तिपुर बरफल्याड भूपा सडकको जुरेभञ्ज्याङदेखि बाटो सोलिङ गरिँदै गरेको को स्थानमा मजदुरसँगै वडाध्यक्ष बुद्ध ढकाल समेत काम गरिरहेका थिए । सूर्योदयको खण्डमा बाटो अष्टयारो भए पनि रोड गाउँपालिकाले भने पहिलो चौमासिकमा नै सात मिटर चौडाइ रहेको ९ सय ३० मिटर बाटो खनन र अति विकट २ सय मिटर सोलिङ गर्न २६ लाखको टेण्डर आव्हान गरे पनि १२ लाख ४५ हजार २ सय १८ रुपैयाँ ७३ पैसामा टेन्डर स्वीकृत गरी तोकिएकै मापदण्डमा १ हजार ३० मिटर बाटो खनेर ७५ प्रतिशत सोलिङको माक सकिएको उनले बताए । आगामी मंसिरको पहिलो हप्ताभित्र काम सक्ने लक्ष्य रहेकोले आफू समेत निरन्तर सक्रिय रहेको वडाध्यक्ष ढकालले बताए ।

गाउँपालिकाको योजना र कार्यक्रमहरु सफल भएको गाउँपालिकाका अध्यक्ष शमसेर राइले बताए । सो सडकको विकट र साँघुरो स्थानमा बैलैमा सडक विस्तार भएको र अति हिलाम्मे ठाउँहरूको छनौट गरी सोलिङ समेत गरिएकोमा आफूहरूलाई ठूलो राहत मिलेको स्थानीय इच्छाराम राइले बताए ।

हलमा मिस्टर नेपाली

शुक्रवारबाट नयाँ नेपाली चलचित्र ‘मिस्टर नेपाली’ हलमा रिलिज भएको छ । देशभरका हलमा रिलिज भएको यो चलचित्रलाई देव भुषालले लेखन तथा निर्देशन गरेका हुन् ।

प्रेमराज दाहालको लगानीमा तयार भएको यो चलचित्रमा नायक भूवन केसी, नायिका रीमा विश्वकर्माको साथमा सरोज खनाल, विष्णु सापकोटा, रवि डंगोल, साहिल श्रेष्ठ, कुसुम राउतको मुख्य भूमिका छ ।

चलचित्र ‘मिस्टर नेपाली’ ले राष्ट्रियताको कथालाई उठान गरेको छ । साथमा, चलचित्रमा रवि डंगोल र विष्णु सापकोटाको भरपुर कमेडी छ । चलचित्रले बिहानी शोबाट औषत सुरुवात गरेको छ । चलचित्रले लामो रेशको घोडा बन्नाका लागि दर्शकको बलियो वर्ड अफ माउथको साथ पाउनुपर्ने हुन्छ ।

जामुनाबारीको सभामा सम्मान

सुरुङ्गा, कात्तिक ३०। जामुनाबारी सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह तथा जामुनखेडाडी सिमसार तथा पर्यटकीय क्षेत्रको २४औं वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको छ ।

समूहका अध्यक्ष ख्यामराज सिटौलाको अध्यक्षता र भूपा क्षेत्र नं. ४का प्रदेश सांसद सदस्य हीराकुमार थापाको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा केही महिना अघि जंगली हात्तीको आक्रमणबाट मृत्यु भएका उक्त वन समूहका उपभोक्ता ओमनाथ खनालका परिवारजनलाई नेपाल सरकारबाट प्राप्त राहत रकम १० लाख हस्तान्तरण गरिएको थियो ।

कनकाई सामुदायिक वन समूह सुरुङ्गाका अध्यक्ष ख्यामप्रसाद बोली, सब-

डिभिजन कार्यालय सुरुङ्गाका सहायक वन अधिकृत ओम भट्टराई, कनकाई नगरपालिका-१ अध्यक्ष रोशनराज पोखरेल लगायतको आतिथ्य रहेको कार्यक्रममा कनकाई नगरपालिका-२का अध्यक्ष एवम् सो वन समूहका पूर्वअध्यक्ष परशुराम गिरी, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ भूपा अध्यक्ष वेदप्रकाश भण्डारी, डिभिजन वन कार्यालय भूपाका प्रमुख विष्णुलाल धिमरे, कनकाई नगरपालिकाका प मुख रानेन्द्रकुमार पोखरेल लगायतले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

कार्यक्रममा वन समूहको क्षेत्रभित्र रहेका सरस्वती मावि र पञ्चकन्या प्राविलाई सम्मान गरिएको थियो । सरस्वती माविको सम्मान पत्र सहायक प्रधानाध्यापक निर्मलकुमार खनाल र पञ्चकन्या प्राविको

सम्मानपत्र शिक्षक मीना रिजालले ग्रहण गरेका थिए । त्यसैगरी, सञ्चार क्षेत्रद्वारा वातावरण संरक्षण र पर्यटन विकासमा पुर्‍याएको योगदानका लागि सञ्चारकर्मीहरु सावित्रा दाहाल र मनकुमार नेम्बाङ (मोहन) लाई नगदसहित सम्मान गरिएको थियो । त्यही क्रममा धनबहादुर मगर, पृथ्वीबहादुर बस्नेत (कुमार) र गोविन्द बस्नेतलाई उत्कृष्ट कर्मचारीको रूपमा नगदसहित सम्मानपत्रद्वारा सम्मान गरिएको थियो । वन समूहको सेवाक्षेत्रभित्र रहेका फरक क्षमता भएका कर्णबहादुर राई, चन्द्रबहादुर राई र निकिता चौधरीलाई पनि नगदसहित सम्मान गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा अध्यक्ष सिटौलाले आ.व. २०७५/०७६ को समीक्षा र आ.व.

२०७६/०७७ को कार्ययोजना समेटिएको वार्षिक प्रतिवेदन, उपाध्यक्ष धननारायण श्रेष्ठद्वारा प्रस्तुत आ.व.२०७६/०७७ को अनुमानित आय-व्यय समेटिएको बजेट, कोषाध्यक्ष बुद्धिमान बोहोराद्वारा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएका थिए । त्यसैगरी, कार्यालय सचिव अम्बरबहादुर चौहानद्वारा विधान संशोधन-२०७६ र कर्मचारी प्रशासनिक नियमावली-२०७६ प्रस्तुत गरिएका थिए । सबै प्रतिवेदन र प्रस्तावहरु साधारणसभाको बन्दसत्रले पारित गरेको लेखा समिति संयोजक गंगा खवासले जानकारी दिए । समूहका उपाध्यक्ष दिलकुमार राईले स्वागत गरेको कार्यक्रम सचिव मनिता राईले सञ्चालन गरेकी थिइन् ।